

Eräkulttuuria yläkoululaisille

Ohjelma 2. Eräkulttuurin historia ja metsä

Kesto: 75/90 min

Aihe: eräkulttuurin historia, metsää ja erämaata koskevat uskomukset ja myytit, jokamiehenoikeudet, ihminen ja luonto, metsästys

Ajankohta: kevät, kesä, syksy

Paikka: ulkona (tai huonon sään sattuessa sisällä)

Tavoite: Tutustutaan eräkulttuurimme historiaan. Kerrataan jokamiehenoikeudet. Opitaan, että ihminen on osa luontoa ja riippuvainen siitä. Oppilaita kannustetaan tekemään omia retkiä luonnossa. Saadaan tietoa nykyajan metsästyksestä. Harjoitellaan sosiaalisia taitoja.

Aineisto: Kuva kalliopiiirroksesta. Kortteja, joissa on uskomuksia/myyttejä. Sääntökortteja jokamiehenoikeusnäytelmää varten. Paperilappuja. Kyniä. Muutamia muovilaatikoita.

Ohjeet ohjelmaan:

- Lintuja houkutteleva pilli (esimerkiksi pyypilli) on hyvä tapa koota oppilaat yhteen eri ohjelmapisteisiin tai silloin, jos haluat muusta syystä oppilaiden huomion (jos ohjelma suoritetaan ulkona). Kerro linnusta, jota pilli jäljittelee, ja näytä siitä kuva. Myös kulkunen tai pieni lehmänkello käy.
- Ohjelmaan kuuluu myös lyhyitä tekstejä ennen tehtäviä ja niiden jälkeen. Tekstit toimivat tukena eräkummin esitellessä tehtävät ja koko ohjelman. Eräkummi päättää itse, miten hän tekstejä käyttää.
- Ohjeista oppilaita ottamaan oma kynä mukaan.

Johdanto

Kesto: 5–10 min.

Aineisto: Kuva kalliopiiirroksista (tulostettavissa ohjelman loppuksi).

Johdanto alkaa eräkummin ja oppitunnin aiheen esittelyllä.

Kerro eräkulttuurin historiasta

Metsästäys ja kalastus erämaassa ovat osa kulttuurihistoriaamme. Kivikaudella esi-isiamme ympäröi kaikkialla erämaa. He olivat täysin riippuvaisia metsästyksestä, kalastuksesta ja erilaisten metsänantimien keräilystä. Metsissä oli paljon hirviä, peuroja, jäniksiä, majavia, metsälintuja ja poroja, ja meressä ja järvissä oli runsaasti kalaa. Kivikauden ihmiset liikkuivat laajoilla viljelemättömillä mailla ja metsissä. He käyttivät hyödyksi kaiken eläimistä ja luonnosta. He käyttivät hankkimiaan turkiksiä ja nahkoja itse, mutta myös niillä käytävä kauppa oli tärkeä elinkeino. Sekä miehet että naiset metsästäivät ja kalastivat. Kivikauden ajalta on löytynyt kalliopiiroksia, joissa ihmiset kalastavat ja metsästävät erilaisia eläimiä. Niiden uskottiin tuovan metsästäys- ja kalastusonnea.

Esi-isämme tunsivat luonnon hyvin ja osasivat elää täysin luonnon ehdoilla ja sen mukaan, mitä luonto tarjoaa eri vuodenaikoina. Kun ihminen alkoi viljellä maata ja kasvattaa karjaa, metsästäys ja kalastus menettivät merkitystään. Metsästäys oli kuitenkin pitkään merkittävä sivuelinkeino, ja rannikolla ja järviolueilla kalastus, vesilintujen pyynti ja hylkeenpyynti olivat tärkeitä.

Pohtikaa yhdessä seuraavia asioita:

- Miksi nykyään metsätetään, virkistyskalastetaan sekä kerätään marjoja ja sieniä?
- Harrastaako joku oppilaista eräretkeilyä, metsästäystä tai kalastusta?
- Entä joku oppilaiden suvusta tai lähimmäistä isovanhemmista?
- Ennen kaikkialla oli erämaata. Mitä erämaa on nykyään?

Nykyään erämaalla on useimmille meistä eri merkitys, ja oleilemme luonnossa rentoutuaksemme. Vaellus, metsästäys ja kalastus ovat harrastuksia, ja meillä on myös muita luontoharrastuksia, joista saamme kokemuksia ja jotka tuovat meille hyvää oloa.

Esi-isämme suojautuivat erämaalta ja eläimiltä. Nykyään erämaa on monin paikoin rajattu, ja kaikkialla muualla elää ihmisiä. Meidän on nyt puolestamme suojeltava luontoa siellä eläviä eläimiä, jotta meillä on yhä villiä luontoa.

1. Metsää sekä sen eläimiä ja olentoja koskevia uskomuksia ja myyttejä

Kesto: 20–30 min.

Aineisto: kortteja, joissa on uskomuksia/myyttejä (tulosta liitteistä).

Esi-isillemme metsä tarkoitti rajaa, johon ihmisten kotialue päättyi ja josta alkoi arvaamaton alue. Ihmiset olivat kuitenkin riippuvaisia metsästä, ja sinne piti mennä usein hankkimaan polttopuita, saalista ruoaksi tai muita

tarvikkeita. Uskottiin, että metsässä asui erilaisia olentoja, joiden kanssa piti pysyä hyvissä väleissä. Ihmisten tapa kohoilla ja kunnioittaa luontoa vaikutti siihen, miten erämaa kohteli ihmistä.

Ihmisten elämään vaikuttavien olentojen lisäksi oli olemassa myös monia eläimiin liittyviä uskomuksia ja myyttejä sekä metsästyksen liittyviä sääntöjä. Seuraavassa tehtävässä tutustumme muutamiin myytteihin ja sääntöihin.

Luokka jaetaan 3–4 oppilaan ryhmiin. Jokainen ryhmä saa vihje- ja kysymyskortin, joka koskee metsään liittyviä uskomuksia ja myyttejä. Oppilaat yrittävät yhdessä päätellä tai keksiä, mistä uskomuksesta tai myytistä on kyse. Monella ryhmällä voi olla sama myytti. Jos oppilaat eivät tiedä vastausta, he voivat pyytää apua eräkummilta. Eräkummilla on kaikki tarinat. Eräkummi seuraa sivusta, miten oppilaat onnistuvat päättämään tai keksimään myytit, ja auttaa tarvittaessa.

Hetken päästä kaikki kokoontuvat ringiin ja jokainen ryhmä kertoo muille omista uskomuksistaan/myyteistään. Tärkeintä ei ole se, että vastaukset ovat oikein, vaan se, että oppilaat ovat pohtineet asiaa ja keksineet vastauksen. Eräkummi voi lopuksi kertoa oikeat tarinat.

1. myytti/uskomus: Tapio

Tapio oli vanhassa suomalaisessa mytologiassa metsän jumala. Tapio hoiti ja hallitsi metsää ja suojeli metsäneläimiä. Hänellä oli valta antaa metsästäjille saalista tai antaa eläinten päästä karkuun. Tapio asui Tapiola-nimisessä metsässä, ja hänen vaimonsa oli metsän jumalatar Mielikki. Tapio oli ihmisen kaltainen, ja hän saattoi tulla istumaan leirinuotiolle. Hän oli uskomattoman pitkä, kuin metsäkuusi, ja hänen päänsä nousi kuusenlatvojen korkeudelle. Hän pystyi kuitenkin muuttamaan kokoaan ja muotoaan. Joskus hän muutti muotoaan linnuksi. Tapiolla oli pöytä matalakasvuisen ja tuuhean kuusen päällä. Ihmiset toivat Tapion kuusen luo lahjoja, uhrilahjoja. Lahjaksi annettiin ruokatarvikkeita tai osa saaliista. Näin saatiin metsästysonnea ja pysyttiin hyvissä väleissä Tapion kanssa. Tapiosta ja hänen perheestään kerrotaan myös Kalevalassa.

1. kortti

- Metsän jumala tai valtiias vanhassa suomalaisessa mytologiassa.
- Miltä hän näytti?
- Mikä voima hänellä oli?
- Kuka oli Mielikki?
- Häneen liittyvät uhrilahjat ja metsästysonni.
- Miten matalakasvuinen kuusi liittyy häneen?
- Missä kirjassa hänestä on kirjoitettu?

2. myytti/uskomus: karhu

Esi-isillemme karhu oli pyhä eläin. Karhu ei ollut mikään tavallinen metsäneläin vaan paremminkin metsän ihminen, jonka uskottiin ymmärtävän puhetta. Sitä pidettiin hyvin älykkäänä metsän valtiana. Karhua pelättiin ja kunnioitettiin. Karhua ei pidetty petoeläimenä, eikä sen uskottu hyökkäävän ihmisen kimppuun ilman erityistä syytä. Jos karhu vihastui ja hyökkäsi ihmisen kimppuun, uskottiin, että noita oli loitsinut karhun vihoihinsa. Koska karhun luultiin ymmärtävän puhetta, ihmiset eivät saaneet sanoa

karhun nimeä eli nimeä Karhu. Nimi oli liian pyhä ääneen lausuttavaksi, ja sen lausumisesta saattoi seurata epäonnea. Jos ihminen sanoi karhun nimen, karhu saattoi kääntyä vihaisena. Siksi karhusta käytettiin erilaisia kiertoilmauksia ja lempinimiä. Karhun lempinimiä ovat muun muassa Otso, Kontio, Mesikämmen, Nalle, Matti, Metsävaari, Vanha, Haltia, Suuriherra ja Jumalan mies. Ruotsinkielisiä lempinimiä ovat muun muassa Brunpals, Storfot, Myrtass, Honungstass ja Nalle.

2. kortti

- Millaisena esi-isämme pitivät karhua?
- Miksi sen nimeä ei saanut mainita?
- Mitä erilaisia lempinimiä karhulla oli (suomeksi ja ruotsiksi)?
- Miksi karhu saattoi hyökätä ihmisen kimppuun?

3. myytti/metsästyssääntö: nukkuva eläin

Metsästäjän piti aina ennen metsästyksen aloittamista herättää nukkuva eläin. Erityisen tärkeää metsästyksessä oli herättää karhu talviuniltaan. Ihmiset uskoivat, että eläimen nukkuessa sen sielu ei ollut sisällä kehossa. Jos eläin tapettiin sen nukkuessa, sielu ei löytänyt takaisin kehoon vaan jäi piinaamaan metsästäjää. Metsästäjä vihelsi matalasti ennen metsästyksen alkua. Olisi ollut kauheaa, jos karhun sielu olisi jäänyt kummittelemaan ihmisille. Karhu oli pyhä ja hallitsi metsää.

3. kortti

- Miksi metsästäjän piti herättää nukkuva eläin ennen metsästyksen aloittamista?
- Minkä eläimen herättäminen oli erityisen tärkeää?
- Mitä saattoi tapahtua, jos sitä ei herätetty?

4. myytti/metsästyssääntö: kalastus ja metsästys samalla retkellä

Eräretkellä ei kannattanut metsästää ja kalastaa samalla kertaa. Muuten sai metsän pahat olennot kimppuunsa. Veden ja maan oliot pidettiin erillään. Ihmiset myös uhrasivat eri jumalille ja olennoille saadakseen metsästyks- ja kalastusonnea. Erillään pitämistä noudatettiin myös ruoanlaitossa. Kalaa ja riistaa ei mielellään valmistettu samassa astiassa. Se olisi johtanut metsästysonnen menettämiseen. Jos astiassa oli valmistettu kalaa, se pestiin huolellisesti ennen kuin siinä valmistettiin lihaa. Tähän saattoivat kuitenkin olla synnä myös makuhaitat.

4. kortti

- Esi-isämme eivät kalastaneet ja metsästäneet samalla retkellä. Miksi?
- Valmistettiinko kalaa ja riistaa samassa astiassa?

5. myytti/uskomus: metsän suojelijat

Metsän suojelijat olivat ihmisiä muistuttavia metsän olentoja. Ne pystyivät kuitenkin mukautumaan elinympäristöönsä niin, että niitä oli vaikea havaita. Matalakasvuisessa metsässä ne olivat lyhyitä, ja metsässä, jossa oli korkeita puita, ne olivat pitkiä. Niityllä ne olivat ruohon korkuisia. Metsän suojelijat

liikkuivat yksin tai pienissä ryhmissä. Ihmisten piti pysyä hyvissä väleissä niiden kanssa. Metsän suojelijat suhtautuivat ihmisiin sen mukaan, miten ihmiset kohtelivat metsää ja sen antimia. Metsän suojelijoille tuotiin lahjoja ja metsää kunnioitettiin. Vastineeksi metsän suojelijat huolehtivat siitä, että ihmisillä oli ravintoa, ja suojelivat ihmisiä uhkaavilta vaaroilta. Ne vaikuttivat metsästys- ja kalastusonneen sekä säähän. Myös eri eläimillä oli omat suojelijansa. Jos ihmiset suuttivat suojelijat, ne saattoivat aiheuttaa paljon vahinkoa. Metsän suojelijoita nimitettiin haltioiksi. Ruotsissa taas metsien suojelijoiden uskottiin olevan metsänneitoja.

5. kortti

- Metsän suojelijat. Millaisia he olivat?
- Millainen suhde ihmisillä oli metsän suojelijoihin?
- Mitä nimitystä suojelijoista käytettiin? Metsän suojelijat ovat tärkeä osa metsää koskevaa suomalaista mytologiaa.

6. myytti/uskomus: hirvi

Hirvi on ja on aina ollut yksi tärkeimmistä riistaeläimistämme. Ensimmäiset kivikauden ihmiset tulivat Suomeen juuri hirvien perässä. Hirviä koskevia myyttejä ja uskomuksia on paljon.

Hirvi on usein kuvattuna vanhoissa kalliopiiirroksissa, ja se liitetään myös metsästystaikoihin.

Esi-isämme pitivät hirveä ja varsinkin saamelaisten mytologiassa hirveä pidetään maailmankaikkeuden keskuksena, joka on karhun tavoin peräisin ylhäältä taivaasta. Hirvi symboloi jotain jumalallista, ja sen piirtäminen toi metsästysonnea.

Erään myytin mukaan hirven leukaparrassa oli vettä. Kun metsästäjä kävi hirven kimppuun, vesi kuumeni ja hirvi ruiskutti sitä metsästäjän päälle, jolloin metsästäjä paloi kuoliaaksi.

1600-luvulla sodassa käytettiin hirvennahasta tehtyjä haarniskoja. Hirvennahassa uskottiin olevan taikavoimia, ja haarniska suojasi näin soturia.

6. kortti

- Hirvet olivat esi-isillemme elintärkeitä saaliseläimiä. Ne ovat nykyäänkin tärkeimpiä riistaeläimiämme.
- Hirviä koskevia myyttejä ja uskomuksia on paljon. Tunnetko niistä joitakin?
- Kalliopiirokset, saamelaisten mytologia, hirven leukaparta, hirvennahka.

Keskustelu (esimerkkikysymyksiä):

- Tietävätkö oppilaat muita vanhoja uskomuksia/myyttejä tai metsästyssääntöjä kuin tässä mainitut?
- Miten metsään suhtaudutaan nykyään?
- Liittykö metsään yhä jotain salaperäistä ja pyhää?
- Mitä mieltä olette avohakkuista ja roskaamisesta?
- Kunnioittavatko nykyajan ihmiset metsää ja sen asukkaita?
- Miten yksittäiset seikkailijat, retkeilijät, metsästäjät ja kalastajat voivat huolehtia luonnosta, ottaa siitä vastuuta ja oleilla siellä täysin luonnon omilla ehdoilla?

- Miten nykyään voidaan saada metsästysonnea?

Ehkä luonto ja metsä itsessään tuovat nykyajan ihmiselle onnea. Monet ihmiset asuvat kaupungissa, näkevät vain betonia ja asfalttia ja viettävät paljon aikaa sisällä. Monet ihmiset ovat stressaantuneita, ja heidän ympärillään tapahtuu koko ajan paljon. Onni onkin monelle hiljaisuutta, lepoa ja rauhaa metsässä tai merenrannalla sekä sitä, että saa nauttia luonnosta kaikin aistein. Nykyajan metsästäjälle onnea voi olla luonnossa oleskelu.

2. Näytelmä jokamiehen oikeuksista

Kesto: 20–30 min.

Aineisto: sääntökortit (tulostettavissa ohjelman lopuksi).

Esi-isiamme ympäröi kaikkialla erämaa ja kaikkialle sai kulkea vapaasti. Metsästysmaita oli lähes loputtomasti, ja metsästyks oli melko vapaata. Suurimmassa osassa maailmaa muiden mailla ei saa nykyään oleilla tai liikkua vapaasti luonnossa. Pohjoismaissa tämä oikeus, jokamiehen oikeus, on yhä olemassa. Jokamiehen oikeus on oikeus, mutta siihen liittyy myös velvollisuuksia. Jokamiehen oikeuden perussääntö on, ettei saa aiheuttaa häiriötä tai haittaa. Seuraavassa tehtävässä palautamme mieleen jokamiehen oikeuteen liittyvät oikeudet ja velvollisuudet.

Tehtävä: Oppilaat näyttelevät pieniä kohtauksia, jotka liittyvät jokamiehen oikeuksiin.

Heidät on jaettu 3–4 hengen ryhmiin (samat ryhmät kuin edellisessä tehtävässä). Jokainen ryhmä saa yhden kortin, jossa on yksi sääntö. Ryhmät voivat mennä syrjemmälle harjoittelemaan näytelmää noin viideksi minuutiksi. Sitten ryhmät kokoontuvat yhteen, ja kukin ryhmä esittää jokamiehen oikeuteen liittyvän sääntönsä. Näytelmä voi kertoa myös säännön rikkomisesta. Katsojat saavat arvata, mistä säännöstä on kysymys ja noudatetaanko vai rikotaanko sääntöä. Myös eräkummi ja muut mukana olevat aikuiset voivat osallistua omilla näytelmillään.

Sääntökortit (tulostettavat ja oppilaille jaettavat kortit liitteenä!)

- Metsässä saa poimia marjoja ja sieniä.
- Muiden mailla liikuttaessa ei saa aiheuttaa meteliä. Saat liikkua vapaasti, mutta sinun on kunnioitettava muita.
- Metsässä saa yöpyä teltassa, kunhan ei mene liian lähelle pihaa. Kansallispuistossa saa telttailla vain siihen varatuissa paikoissa.
- Luontoon ei saa koskaan heittää roskaa.
- Puusta ei saa ottaa oksia. Maasta saa kuitenkin kerätä kuivia oksia.
- Metsään saa tehdä tulen vain, jos siihen on saanut maanomistajan luvan. Tulta ei kuitenkaan saa tehdä, jos on olemassa metsäpalon vaara.
- Meressä ja järvissä saa onkia ja pilkkiä. Alle 18-vuotiaat saavat kalastaa virvelillä.
- Metsässä saa hiihtää merkittyjen reittien ulkopuolella.

- Metsästä ei saa repiä sammalta tai jäkälää.
- Metsässä saa pyöräillä vapaasti, mutta kansallispuistossa vain merkityillä reiteillä. Pelloilla ei saa pyöräillä.
- Koirat eivät saa juosta vapaana luonnossa.
- Metsästys ei ole jokamiehen oikeus.
- Koirat saavat juosta metsästyksen aikana vapaana, jos maanomistaja on antanut siihen luvan.
- Muiden mailla saa metsästä vain metsänomistajan luvalla.

Lopuksi voitte keskustella jokamiehen oikeuksista; mitä hyötyä niistä on?

3. Ajatuksia metsästä

Kesto: 20–30 min.

Aineisto: Paperilappuja. Kyniä. Muutamia muovilaatikoita.

Oppilailla tulee itsellään olla kynä mukana. Jokainen oppilas saa 2–3 lappua. Oppilaat tekevät tehtävän yksin. Mitä asioita oppilaille tulee ensimmäisenä mieleen sanasta "metsä"? He kirjoittavat ajatukset lapuille. Kuhunkin lappuun kirjoitetaan yksi sana. Sanojen keksimiseen ei pidä käyttää paljon aikaa, vain muutama minuutti. Myös eräkummi ja muut aikuiset kirjoittavat metsästä mieleen tulevat ajatuksensa lapuille.

Kun oppilaat ovat valmiit, he antavat lappunsa eräkummille ja ne käsitellään nimettöminä. Eräkummi asettaa laput maahan. Oppilaat kokoavat yhdessä sanat yhteenkuuluviin luokkiin ja panevat ne eri laatikoihin. He keksivät kullekin sanojen luokalle otsikon. Oppilaiden on päätettävä yhdessä ja tehtävä kompromisseja siitä, mitkä sanat kuuluvat mihinkin luokkaan. Monet sanat voivat sopia moneen eri laatikkoon. Yrittäkää kuitenkin saada ne lajiteltua. Oppilaat voivat joko keksiä otsikot itse tai eräkummi voi antaa heille ehdotuksia. Otsikkoesimerkkejä: tuntemuksia metsässä, harrastuksia metsässä, metsän osia, ihminen metsässä, metsä ja ympäristö.

Tavoite: oppilaat huomaavat, että metsä merkitsee eri ihmisille eri asioita.

Tehtävän lopuksi keskustellaan siitä, miten erilainen merkitys metsällä voi olla meille kullekin.

4. Oppitunnin päätös

Kesto: 5 min.

Käy läpi, mistä oppitunnissa oli kysymys, ja kerro jotain, joka sitoo käsitellyt asiat yhteen.

Metsä ja erämaa ovat meille yhtä tärkeitä kuin ne olivat esi-isillemmekin. Meidän pitää tuntea luonto ja huolehtia siitä, sillä olemme edelleen täysin riippuvaisia siitä. Emme saa toiminnallamme ja käytöksellämme tuhota luontoa. Luonto ei ole varasto, jonka voimme kuluttaa loppuun omien tarpeidemme täyttämiseksi. Ilmasta saamamme happi on peräisin kasveista ja puista, ja syömämme ravinto on peräisin luonnosta. Suuri osa vaatteistamme valmistetaan kasvi- ja eläinperäisistä materiaaleista. Myös monet lääkkeet ovat peräisin luonnosta.

Luonto itsessäänkin on meille tärkeä. Se saa meidät voimaan hyvin. Metsästys ja kalastus ovat Suomessa suosittuja harrastuksia ja monille tärkeä osa eräelämää. Useimmille metsästäjille ja virkistyskalastajille tärkeintä on viettää aikaa luonnossa ja erämaassa. Saaliin koko on toisarvoinen asia. Metsästäjien ja kalastajien on toimittava hyvin vastuullisesti.

Muille luonnossa liikkujille eräelämä riittää sellaisenaan. Riippumatta siitä, mitä luonnossa harrastamme tai teemme, on tärkeää, että kunnioitamme ja suojelemme luontoa.

Kysy, mitä oppilaat pitivät oppitunnista ja mikä oli kaikkein mukavinta. Oppivatko he jotain uutta?

- Miten yksittäiset seikkailijat, retkeilijät, metsästäjät ja kalastajat voivat huolehtia luonnosta, ottaa siitä vastuuta ja oleilla siellä täysin luonnon omilla ehdoilla?

Eräelämä on hauskaa ja jännittävää. Ehkä joku alkaa tulevaisuudessa harrastaa eräretkeilyä, metsästystä tai kalastusta.

Toivota oppilaille ihania hetkiä luonnossa ja erämaassa!

Pyö

Lähde: Wikimedia

Kalliomaalaus metsästävistä naisista

Lähde: Wikimedia

Leikkaa myyttikortit ja jaa oppilaille (oikeat vastaukset löydät ohjeista)

1. kortti: Mikä myytti / millainen tarina / kuka hahmo on kyseessä? Keksi näiden vihjeiden perusteella! Valmistautukaa kertomaan tarinanne muille ryhmille.

- Metsän jumala tai valtiastuohessa suomalaisessa mytologiassa.
- Miltä hän näytti?
- Mikä voima hänellä oli?
- Kuka oli Mielikki?
- Häneen liittyvät uhrilahjat ja metsästysonneni.
- Miten matalakasvuinen kuusi liittyy häneen?
- Missä kirjassa hänestä on kirjoitettu?

2. kortti: Mikä myytti / millainen tarina / kuka hahmo on kyseessä? Keksi näiden vihjeiden perusteella! Valmistautukaa kertomaan tarinanne muille ryhmille.

- Mikä eläin oli pyhä entisaikojan suomalaisille?
- Tätä eläintä kutsuttiin mm. mesikämmeneksi. Mitä muita lempinimiä sillä on (suomeksi ja ruotsiksi)?
- Miksi sen nimeä ei saanut mainita?
- Miksi tämä eläin saattoi hyökätä ihmisen kimppuun?

3. kortti: Mikä myytti / millainen tarina / kuka hahmo on kyseessä? Keksi näiden vihjeiden perusteella! Valmistautukaa kertomaan tarinanne muille ryhmille.

- Miksi metsästäjän piti herättää nukkuva eläin ennen metsästyksen aloittamista?
- Minkä eläimen herättäminen oli erityisen tärkeää ennen metsästyksen aloittamista?
- Mitä saattoi tapahtua, jos sitä ei herätetty?

4. kortti: Mikä myytti / millainen tarina / kuka hahmo on kyseessä? Keksi näiden vihjeiden perusteella! Valmistautukaa kertomaan tarinanne muille ryhmille.

- Veden ja maan oliot oli pidettävä erillään. Esi-isämme eivät siis kalastaneet ja metsästäneet samalla retkellä. Miksi?
- Valmistettiin kalaa ja riistaa samassa astiassa?
- Mikä voi pilata metsästys tai kalastusonnen?

5. kortti: Mikä myytti / millainen tarina / kuka hahmo on kyseessä? Keksi näiden vihjeiden perusteella! Valmistautukaa kertomaan tarinanne muille ryhmille.

- Metsän suojelijat. Millaisia he olivat?
- Millainen suhde ihmisillä oli metsän suojelijoihin?
- Mitä nimitystä suojelijoista käytettiin? Metsän suojelijat ovat tärkeä osa metsää koskevaa suomalaista mytologiaa.

6. kortti: Mikä myytti / millainen tarina / kuka hahmo on kyseessä? Keksi näiden vihjeiden perusteella! Valmistautukaa kertomaan tarinanne muille ryhmille.

- Nämä sorkkaeläimet olivat esi-isillemme elintärkeitä saaliseläimiä. Ne ovat nykyäänkin tärkeimpiä riistaeläimiämme.
- Tämä eläin esiintyy kalliopiirokset ja on saamelaisten mytologiassa pyhä eläin.
- Näitä sarvipäitä koskevia myyttejä ja uskomuksia on paljon. Tunnetko niistä joitakin?

Sääntökortit jokamiehenoikeusnäytelmiä varten. Leikkaa ja jaa oppilaille.

Metsässä saa poimia marjoja ja sieniä.

Muiden mailla liikuttaessa ei saa aiheuttaa meteliä. Saat liikkua vapaasti, mutta sinun on kunnioitettava muita.

Metsässä saa yöpyä teltassa, kunhan ei mene liian lähelle pihaa. Kansallispuistossa saa teltailla vain siihen varatuissa paikoissa.

Luontoon ei saa koskaan heittää roskaa.

Puusta ei saa ottaa oksia. Maasta saa kuitenkin kerätä kuivia oksia.

Koirat eivät saa juosta vapaana luonnossa.

Metsästä ei saa repiä sammalta tai jäkälää.

Metsästys ei ole jokamiehenoikeus.

Metsässä saa hiihtää merkittyjen reittien ulkopuolella.

Metsään saa tehdä tulen vain, jos siihen on saanut maanomistajan luvan. Tulta ei kuitenkaan saa tehdä, jos on olemassa metsäpalon vaara.

Meressä ja järvissä saa onkia ja pilkkiä. Alle 18-vuotiaat saavat kalastaa virvelillä.

Metsässä saa pyöräillä vapaasti, mutta kansallispuistossa vain merkityillä reiteillä. Pelloilla ei saa pyöräillä.

Muiden mailla saa metsästää vain metsänomistajan luvalla.

Koirat saavat juosta metsästyksen aikana vapaana, jos maanomistaja on antanut siihen luvan.